

۲۲/۰۹/۲۰۱۴

حبيب الرحمن صائم

مرگ ديموکراسی در افغانستان

جای دارد اگر در گروه خوانندگان آنانکه اهل خبره اند، گرفت شان از عنوان این نوشته طوری باشد که گویا نطفه ای را در رحم مادر کشته اند. مراد من نیز همین است که ديموکراسی را که در کشور ما حتی شکل بطیبه ای را هم بخود نگرفته بود، از رحم مادر بدر آورده و لگد مال کردند.

برای من حتی تصور چنین ناروایی را که "این جفت دولت مردان ما" به همکاری دستیاران شان بر قانون اساسی روا داشتند، نیز میسر نبود. نمی دانم چه تعدادی از هموطنان ما بعد از اینکه این چال بازی سه ماهه را از کاندیدان خود به چشم سر مشاهده نموده و طعم این نواله ناگوار را به نوک زبان چشیدند، خود را از دادن رأی به آنها تف و لعنت می کنند.

عجیبی ندارد اگر گاهی (یا اکثراً) سیاست مداران، قانون گذاران و قانون دانان، متن قوانین را به نفع خود تعبیر سوء بنمایند. اما آنچه که تا حال دیدیم و شنیدیم به منزله تعرض به ناموس قانون اساسی می باشد.

به اجازه خواننده محترم یک چند تا از مواد قانون اساسی کشور را تحت بررسی قرار می دهیم:

۱. ماده (۷۱) مشعر برینست که "حکومت متشکل است از وزراء که تحت ریاست رئیس جمهور اجرای وظیفه می نمایند..."

۲. ماده (۶۰) می گوید که "... معاون اول رئیس جمهور در حالت غیاب، استعفی، یا وفات رئیس جمهور مطابق به احکام مندرج این قانون عمل می کند. در غیاب معاون اول، معاون دوم مطابق احکام این قانون عمل می کند." به عقیده من، مراد از کار برد لفظ "عمل"، پیشبرد و انجام وظایف رئیس جمهور می باشد. حالا بیابیم سر معنی کلمه "غیاب" که عبارت از عدم حضور بوده و آن بر دو نوع است.

■ یکی غیاب دائمی،

■ و دیگری غیاب مؤقت.

غیاب دائمی مثل مرگ و ابتلا به مرض غیر قابل علاجی می باشد که رئیس جمهور را از ایفای وظیفه اش به صورت دائمی یا دراز مدت باز می دارد. اما در زمره غیاب مؤقت می توانیم سفر به داخل یا خارج کشور و بیماری موقتی بی را بر شماریم که طی آن شخص همه حواس خود را در اختیار داشته، اما بنا بر یک یا چند علت عارضی آن هم مؤقت، بر سر وظیفه حاضر شده نمی تواند. پس در حال وقوع حالت اخیر، به حکم ماده (۶۰) فوق الذکر، یکی از صلاحیت های رئیس جمهور که ریاست مجلس کابینه باشد، بلا درنگ به معاون اول ریاست جمهوری تعلق می گیرد.

نمی دانم اینها می خواهند به کدام منطق چنین یک متن صاف و ساده را طوری تعبیر نمایند که رئیس جمهور می تواند صلاحیتی را که قانون اساسی در غیاب او به معاونین رئیس جمهور (که از جانب اکثریت ملت انتخاب شده اند) داده است، به امر خود از آنها گرفته و به "رئیس اجرائیوی" آنها به شخصی که انتخابات را باخته، و قانون اساسی یا کدام یکی از قوانین فرعی ما برای مقام و وظیفه این "مرغ نو" کدام محلی را سراغ ندارد؟

نکته دیگر اینکه وفق ماده (۷۶) قانون اساسی، "وزراء از وظایف شخص خود نزد رئیس جمهور و ولسی جرگه مسؤولیت دارند." یعنی تا زمانی که رئیس جمهور قدرت ایفای وظیفه را دارد، وزراء تنها و تنها به پیشگاه همین دو مرجع مسؤولیت دارند و نه به نزد "رئیس اجرائیوی". حالا وقتی حاکمیت این "مرغ نو" را به عنف بر ملت افغان تحمیل می کنند، دیده می شود که چون این شخص وزیر نبوده و پست او از وزیر بالا تر است. پس کدام مسؤولیتی در قبال رئیس جمهور و ولسی جرگه نیز در قانون برایش پیش بینی نگردیده است.

افزون برین، اگرچه در قانون اساسی ما رئیس جمهور، رئیس قوای ثلاثه (رئیس دولت) نیز خوانده شده، اما صلاحیت وی در امور قوای مقننه و قضائیه خیلی محدود می باشد. نامبرده در انتخاب و فیصله های اعضای شورای ملی یا تعیین بودجه آنها، حق دخالت را ندارد و اعضای نه گانه ستره محکمه و تعیین قاضی القضاة به پیشنهاد رئیس جمهور، اما به تأیید ولسی جرگه مقرر می گردند. پس رئیس جمهور علی الاکثر رئیس قوه اجرائیه (حکومت) می باشد که ما وظایف حکومت و رئیس آن را طوری که در بالا بر شمردیم، قانون اساسی به صورت بسیار صریح تحدید نموده است.

د پانو شمیره: له ۱ تر ۲

افغان جرمن آنلاين په درنېنت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دليکنې دليکنيزې بڼې پاڼوالې دليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خیر و لولئ

نکته قابل ذکر دیگر هم اینکه می گویند این پست جدید را که حالا اختراع کرده ایم، دو سال بعد با تدویر لویه جرگه (یعنی با صرف همان مصارف کمر شکن قبلی از دارایی ملت) به نام صدراعظم شکل قانونی می دهیم. سؤال اینجاست که اگر این پست هم اکنون شکل قانونیت دارد، پس ضرورت به صرف صد میلیون دالر چیست. چرا با چشمان بسته به کار خود دوام نمی دهند. و اگر صحت لویه جرگه برای چنین تغییر خطیری لازمی است، پس چرا تحمیل آن را از حالا بر ما روا می دارند؟

مشکل دیگر ناشی ازین خود سری اینکه امتناع از اعلان نتایج شمار آراء با حکم ماده (۵۰) قانون اساسی در تضاد تام است که می گوید: "اتباع افغانستان حق دسترسی به اطلاعات از ادارات دولتی را در حدود احکام قانون دارا می باشند. این حق جز صدمه به حقوق دیگران و امنیت عامه حدودی ندارد". بنده هیچ ممانعت قانونی را به منظور محروم ساختن ملت افغان از دسترس به این نتایج سراغ ندارم.

این نکته نیز قابل اظهار است که همین طور که آقای کرزی برای اقتناع ده ها نفر مدعیان قدرت، که تعداد بی شماری را به نام "وزیر مشاور" و "مشاور ارشد" در امور این و آن گماشت، حکومت آقای اشرف غنی نیز باید در صدد یافتن القاب بدیع برای معاونین آقای داکتر عبدالله باشد. این را بدان منظور می گویم که فکر نمی کنم که سر این دو نفر صرف به داشتن مقام وزارت خم شود. پس بد نخواهد بود اگر من هم به عنوان همکاری القاب سر مشاور ارشد، سالار وزراء و وزیر ارشد را توصیه نمایم.

اگر موضوع را درست فهمیده باشم، درین بدعت (نو آوری) و ابتکار، رئیس جمهور در ماه یک بار بر جلسات کابینه ریاست نموده و "رئیس اجرایی" هم هفته یک بار. درین مورد نیز یک بار دیگر ماده (۶۰) قانون اساسی سد راه شان می گردد، چه وقتی رئیس جمهور در حال عقل و صحت مندی در ارگ جمهوری نشسته باشد، غیاب او کدام معنی بی ندارد و باید طبق حکم ماده (۷۱) ریاست جلسه وزیران را (بدون حضور "مرغ نو") بر عهده بگیرد. و اگر حیثاً هم برای غیبت خود کدام عذر معقول دارد، خدا دوستم صاحب را از روی ما نگیرد.

به یقین تام گفته می توانیم که در مرحله دوم انتخابات ریاست جمهوری، از میان هفت تا هشت ملیون رأی دهنده، صد در صد شان به این منظور داخل غرفه رأی دهی شدند که از دو تیم سه نفری، صلاحیت قدرت را تنها به یکی از آنها بدهند. اینکه حالا قدرت بین شش الی هفت نفر تقسیم میگردد، خواسته ملت ما نبود که دلخواه طرفداران هر دو گروه چنین بی ادبانه به باد مسخره گرفته شود. این را تعرض به ناموس قانون اساسی میگویند.

حالا که "این چنین" شد و "آن چنان" نشد، باید در کشور خود منتظر چنان یک هرج و مرج عظیمی باشیم که تصور آن را نیز بخواب دیده باشیم. پس یگانه روزنه امیدی که برای ما باقی می ماند اینست که خدا آخرت ما را خوب کند.

پایان

د پانو شمیره: له ۲ تر ۲

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولئ